

אוצר הנפש

* **		
18:37	17:25	י-ם
18:38	17:39	ת"א
18:37	17:30	חיפה
18:39	17:32	ב"ש

עלון שבועי בענייני תורת הנפש ותיקון המדות משיעורי הרב יצחק גינזבורג שליט"א

אוצר הפרשה אוצר הסיפור

'שיהיה ככה'

בארץ מתחילים בתהו

התורה מתחילה בפסוק **"בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ"**. לפי רש"י והאבן עזרא כל הפסוק הוא הקדמה ל"ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור". הרמב"ן, לעומתם, מסביר שיש כאן סדר כרונולוגי, "בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ" – בתחלה ה' ברא שמים וארץ. ואז **"והארץ היתה תהו ובהו"** – מצב של "איש את רעהו חיים בלעו", יש בלאגן. כמו במהפכה ברוסיה, לפני מאה שנה, וכך בכל מהפכה – יש בתחלה מצב של תהו ובהו במדינה.

תחלת התורה היא שיש בלאגנים בארץ, "והארץ היתה תהו ובהו וחשך". בשמים הכל מסתדר, המלאכים מסתדרים איך שהוא, אין בלאגן בשמים, אבל בארץ יש בלאגן. כך התורה מלמדת אותנו, כך צריך להיות הסדר, זה ה"ברישא חשובא" ורק אחר כך "והדר נהורא", "יהי אור".

אפשר ללמוד גם כפי רש"י, שהקדמה היא מצב של תהו ובהו. הרבה אנשים אומרים שאנחנו מתקדמים למצב הזה בארץ. עד שאין תהו ובהו אי אפשר להתקדם הלאה. **"והארץ היתה תהו ובהו וחשך על פני תהום"** ואז פתאום "ורוח אלהים מרחפת על פני המים" – "זה רוחו של מלך המשיח". דווקא הבלאגנים בארץ הם הרקע הנדרש להופעת רוח הקדש.

(משיעור י"ט בסלו ע"ה)

יש סיפור על אחד מגדולי תלמידי הבעש"ט, בעל התולדות יעקב יוסף (שיום ההילולא שלו חל ב- כ"ד בתשרי) שמצד הטבע שלו היה קפדן – אבל הבעש"ט לימד אותו שצריך לא להקפיד אף פעם כי הכל מה' ולקבל הכל במה שנקרא שיוון נפש. יש ביטוי באידיש 'זאל זיין אזוי', 'שיהיה ככה' – אף על פי שרציתי שיהיה אחרת, אבל יצא לא כמו שרציתי, כמו שה' רצה, אז 'שיהיה ככה'. זו מדת ההשתוות, לקבל הכל בשיוון נפש.

הסיפור הוא שאליהו הנביא בא אליו בדמות של עני ואמר לו שכל דבר שקורה צריך לומר 'זאל זיין אזוי', 'שיהיה ככה', אני מקבל כמו שהוא, או שמבינים או שלא:

התולדות הגיע פעם לאיזה עיר, וסמוך לעיר הזאת נולד בן לאיזה יהודי ובא

האיש להזמין את התולדות ובקשו לבוא לברית ויתן לו סנדקאות והסכים, אבל ביקש ממנו שרק כאשר הכל יהיה כבר מוכן ברגע האחרון לפני הברית יקראו אותו, כי אין לו זמן לחכות והבטיח לו היהודי שכן הוא והכל כבר מוכן, כשבא היהודי עם התולדות לבית ששם הברית ראו שיש רק תשעה ואי אפשר לעשות הברית, והאיש פחד מאד מהקפדתו של בעל התולדות ומיהר לרחוב לחפש עשירי, ומצא יהודי הולך לדרכו, שאל אותו אם הוא מוכן להצטרף לברית ולהיות עשירי, ענה לו זאל זיין אזוי (פירוש יהי בן), אח"כ שאל אותו אם הוא רוצה באיזה כיבוד, ענה זאל זיין אזוי, וכל דבר ששאלו אותו ענה זאל זיין אזוי, כשבא לבית שאלו התולדות מי אתה יהודי: ענה זאל זיין אזוי, ואחרי הברית ביקש התולדות שיקראו לחדר שלו ונעלם האיש ואיננו. והיה זאת לתמיהה גדולה להתולדות, ועשה שאלה בשמים מי היה האיש, ענו לו שזה היה אליהו הנביא ובא ללמד אותו שעל כל דבר צריכים להגיד זאל זיין אזוי, כלומר לקבל הכל מה שהקב"ה עושה באהבה, כל מה שעובר על האדם ירגיל עצמו תמיד לומר זאל זיין אזוי. אחר כך עלה התולדות על העגלה ונסע לדרכו מן הברית, פתאום ניגש אליו איש אחד וביקשו שיתן לו לעלות על העגלה, ושאל אותו התולדות מי אתה ושוב ענה זאל זיין אזוי.

(משיעור י"ח חשוון פ"ב)

כל מה שעובר על האדם ירגיל עצמו תמיד לומר זאל זיין אזוי

אוצר התבונה

**"עזר כנגדו"; "זאת";
"אשה"; "חיה" (חיה)**

ההופעה הראשונה של המלה "אשה" היא בפסוק **"ויבן הוי' אלהים את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה"**, אך היא נקראת באופן רשמי "אשה", על ידי האדם, מיד לאחר מכן, כשהאדם מגלה את האשה ומוצא בה קורת רוח. על "ולאדם לא מצא עזר כנגדו" – האדם עצמו לא מצא לעצמו "עזר כנגדו" – אומרים חז"ל שהוא התנסה בהזדווגות עם כל החיות, אך לא היתה לו קורת רוח מזיווגו עם אף אחת מהן.

רק כשה' ברא את חוה מהצלע של אדם והביא אותה אליו הוא הרגיש סוף כל סוף קורת רוח, שהיתה סימן

מהות ה"אשה" היא התפעלות האדם-האיש ממנה

שזהו זיווגו האמתי מן השמים – **"זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי"** ואז הוא אמר **"לזאת יקרא אשה כי מאיש לקחה זאת"**. בפסוק הזה האדם מתייחס לאשה שלש פעמים במלה נוספת – **"זאת"**. הווארט הוא שהביטוי המקורי ביחס לאשה (מהותה ותפקידה) – עוד לפני השם "אשה" וודאי לפני שמה הפרטי של האשה, חוה – הוא **"עזר כנגדו"**, מיד כשעולה במחשבה שצריך פה איזון, מתקלא, שיווי משקל, שאין לאדם עם החיות. מאד חשוב, שקודם כל ה' מגדיר את החוסר של **"לא טוב היות האדם לבדו"** – הוא לא מגדיר את החוסר "אשה" אלא "עזר כנגדו. אחר כך האדם מתפעל, **"זאת הפעם"** – ביטוי מובהק של התפעלות, המקום הראשון שיש התפעלות מפורשת בתורה – וקורא לה בשם "אשה", **"לזאת יקרא אשה"**. כלומר, השם "אשה" ניתן מתוך התפעלות – נמצא שמהות ה"אשה" היא התפעלות האדם-האיש ממנה.

יותר מאוחר, אחרי החטא, האדם כבר נותן לאשתו שם פרטי, חוה, עם טעם ונימוק חשוב וטוב – **"כי הוא היתה אם כל חי"** (ואכן כתוב שלפני החטא היא היתה ראויה להקרא בשם חיה, לשון חי).

(משיעור כ"ב שבט תש"פ)

אוצר קצו

מידת הרחמים לפני מידת הדין

כשהקב"ה בקש לברוא את העולם במדת הדין הוא רצה לברוא עולם בו לא מקבלים רחמים בלי התעוררות מלמטה – אתה רוצה רחמים? רוצה תגובה טובה ממני? תתאמץ בעבודה שלך, או לפחות תבקש רחמים, ורק אז תקבל! אתה צריך להתעורר מעצמך, אתערותא דלתתא. אבל הקב"ה **"ראה שאין העולם מתקיים"** – אם נחכה להתעוררות של העולם והאדם הוא **עלול להטמע בקליפות, בתוך היאוש ר"ל. לכן "הוסיף עליו מדת הרחמים ולא עוד אלא שהקדימה"** – הרחמים מתחילים **עוד קודם לדין**, באתערותא דלעילא הראשונה שבאה ללא כל אתערותא דלתתא אלא כהקדמה שבאה לעורר אותה מלמעלה.

(משיעור ז' אב פ"ב)

התכללות השמאל בימין ועלית השמאל לעתיד לבוא

אמת בדרך כלל מזוהה עם חוק – חוק התורה, חוק ומשפט. חוק בא מצד שמאל, צד היראה. הטוב וההענקה – תכונות של אדם טוב – הם ביטויים של אהבה, צד הימין. שניהם צריכים ללכת יחד. **בעולם שלנו העיקר הוא הימין, הוא צריך לגבור על השמאל, השמאל צריך להכלל בימין. אבל כאשר משיח יבוא, במהרה בימינו, השמאל יעלה מעל הימין והימין יוכלל בשמאל.** היום אי אפשר לנקוט ביותר מדי אמת – ביותר מדי אמת העולם לא יכול לעמוד. מדה יתרה של אמת היא מדת הדין. כשה' ברא את העולם הוא בקש לברוא אותו במדת הדין, יראה והגבלה – 'מה שנכון נכון, מה שמוטעה מוטעה, מה שמגיע לך אתה מקבל' – אך הוא ראה שאין העולם מתקיים בדרך זו, לפחות בינתיים, ושתף עמה ואף הקדים לה את מדת הרחמים.

(משיעור כ"ד מנחם אב ע"ח)

אוצר הרמז

הגוי – האמצעי; היהודי – התכלית

ידוע שהחל מהקדושת לוי, ועוד הרבה ספרים קדושים, דורשים ש"בראשית ברא אלהים – את", שהדבר הראשון שה' ברא הוא "את", ולענייננו היינו אמצעי-תכלית. ה-א היא רק ההתחלה, האמצעי, וה-ת היא התכלית, המטרה. אם כן, צריך להתחיל עם הגוים, וכך באמת ה' עשה, "זה ספר תולדת אדם" מתחיל בגוים, 19 דורות של אמצעי, הרבה אמצעי, עד שמתחילים להגיע לתכלית, אברהם אבינו, הדור ה-20 והלאה. זה עוד ווארט נחמד, שהגוי הוא האמצעי והיהודי הוא התכלית.

(משיעור אור לי"ד אדר, מוצש"ק תצוה ע"ז)

אוצר הפתגם

מי מתכנן כל מה שיהיה בעולם?

בפרשת בראשית נאמר **"ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו"**. עם מי ה' מתייעץ על כל דבר? עם נשמותיהן של צדיקים, "ועמך כלם צדיקים". היום מדברים על כל מיני קונספירציות, כאילו יש חבורה שמתכננת מראש את כל שקורה בעולם – שמנהלת את העולם. זה לא נכון. ובעצם, גם אם זה נכון, "מהיכי תיתי" (so what?!) – זה לא משנה, כי עוד לפני כן, לפני כל הבריאה, יש צדיקים שמתכננים כל מה שקורה בעולם.

(משיעור כ"ב תשרי פ"א)